

פרשת פינחס

חותם הקדושה

בסיום הפרשה הקודמת קראנו על מעשהו העצום של פינחס, שקינא לכבודו של הקב"ה, ודקר בחרב את זימרי בן סלוא והמדינית. ובתחילת פרשתנו עוסקת התורה בשבח מעשהו של פינחס, וכן בשכר הגדול שניתן לו משמים על כך.

ותחילת דבר, פותחת פרשתנו בהזכרת יחוסו הרם של פינחס, כמו שנאמר: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" (במדבר כה, יא). והטעם לכך מבואר בדברי חז"ל (סנהדרין פב, ב), לפי שאחר שדקר פינחס את זימרי בן סלוא, התחילו השבטים לבזות אותו, ואמרו עליו 'ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אימו' (יתרו) עגלים לעבודת כוכבים והרג נשיא שבט מישראל', ולכן בא הכתוב ויחסו - "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן".

ונשאלת השאלה: הרי בודאי ידעו כולם שפינחס הוא בנו של אלעזר הכהן ונכדו של אהרן הכהן, ובכל זאת טענו כלפיו 'ראיתם בן פוטי זה...!', וא"כ מה נוסף בכך שחזרה התורה ויחסה אותו לאהרן הכהן?

אך הביאור לכך הוא, שאמנם ידעו כולם על יחוסו של פינחס מצד אביו עד אהרן הכהן, אלא שטענתם היתה שמעשה זה שעשה פינחס לקום ולדקור נשיא שבט מישראל, לא נבע מהקדושה שקיבל מאבותיו. סיבוכ דבוע היה, ובס ורתי דצמ לביקש ערה קלחמ אלא, (ןרהאו רזעלא)

כלומר השבטים טענו שפינחס לא עשה את מעשהו מתוך כוונה קדושה של קינאת ה' צבאות, אלא מחמת מידות רעות של כעס ותוקפנות וכו', ולכן אין ליחס מעשה זה לאבותיו הקדושים, אלא דוקא לצד השלילי שביחוסו. ולכן באה התורה הקדושה בראשית דבריה ויחסה את פינחס לאלעזר אביו ולאהרן סבו, כדי להודיע לכל שמה שהביא את פינחס לעשות את מה שעשה, זהו אך ורק קנאתו הטהורה לכבודו של ה', וכאבו הגדול על חילול קדושתם של ישראל, ולא התערבה במעשהו שום מידה וכוונה רעה כלשהי, ועל כן יש ליחס מעשה זה דוקא לצד הקדוש שביחוסו של פינחס.

ובדבר מה שפעל בשמים מעשהו של פינחס, אומרת התורה: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל". והעומק שבזה, כי אות ברית המילה שבבשרו של כל יהודי נקראת חותמו של הקב"ה, כמו שאנו אומרים בנוסח הברכה שאחר המילה: "וצאצאיו חתם באות ברית קודש", והיינו שברית המילה שבבשרנו היא החותמת של הקב"ה המעידה עלינו ששייכים אנו לחלקו יתברך.

וכל זמן שאות זו שמורה מכל חטא ועוון, וקדושה בתכלית השלימות, קורא לה הקב"ה 'חַתְּמִי', ובזכותה הוא משפיע על האדם שפע של ישועה ורחמים. אך כשח"ו היא נפגמת ונחשך אורה, מתהפך הצירוף הטוב סיניד דירומו, ה"בקה ינפל סגפה סרוגש סעכהו המיחה לדוג לע הרומה, 'יתמח' השקה פוריצל 'ימתח' קשים לעולם.

ולכן כשפגם זימרי בן סלוא בקדושתו, נתהפך הצירוף הטוב 'חַתְּמִי' ונעשה 'חמתי', ומגודל חמתו של הקב"ה פרצה מגיפה קשה בעם ישראל שגבתה כ"ד אלף איש, כמסופר בסוף הפרשה הקודמת. וכאשר קם פינחס בעוז וחיל, ומתוך קינאתו לכבודו של הבורא דקר את זימרי והמדינית, המתיק את הדין הגדול

שנתעורר בשמים, והחזיר את הצירוף הטוב 'חתמי' להאיר בעולם. וזהו שאומרת התורה שפינחס "השיב את חמתי", כלומר שהשיב את הצירוף הקשה 'חמתי' לצירוף הטוב 'חתמי', ובזכותו הסתלקה מידת הדין והחימה, ושובה מידת הרחמים להאיר על בני ישראל.

וכעין זה הוא בכל אדם, שגם אם כבר חטא ועשה מה שעשה, ומגודל פגמיו התעוררו עליו דינים גדולים מן השמים, בכל זאת כשישוב בתשובה אמיתית ושלימה מעומקא דליבא, יש בכוח תשובתו להמתיק מעליו את כל הדינים, ולהפך את כל הצירופים הקשים לצירופים טובים ומבורכים.

ולא רק מעל עם ישראל סילק פינחס את הדין והחימה, אלא גם מעל החוטא זימרי בן סלוא עצמו, ורמזה זאת התורה הקדושה בכך שכשסיפרה על המעשה של זימרי (בסוף הפרשה הקודמת), לא הזכירה את שמו בפירוש, אלא רק ("איש מבני ישראל") במדבר כה, ו(בסתמות, ואילו לאחר שפינחס דקר אותו, הזכירה התורה את שמו בפירוש, כמו שכתוב בפרשתנו: "ושם איש ישראל המוכה... זימרי בן סלוא" (פס' יד).

והיינו משום שבתחילה כשחטא זימרי והרשיע, היה אסור להזכיר את שמו, כמ"ש "ושם רשעים ירקב" ותוא רקד סחניפש רחא קא, שוריפב ומש תא הרותה הריכזה אל אטחה השעמ רופיסב וכלו, (ז, י ילשמ) פעל בזה תיקון גדול לנפשו של זימרי והמתיק מעליו את הדין הגדול, וממילא כבר הותר לקרוא בשמו, ולכן בפרשתנו המדברת אחר מעשהו של זימרי, התורה מזכירה את שמו של זימרי בפירוש.

ומכך ילמד כל אדם שלא יפגע אם קיבל גערה ותוכחה קשה מחכם וצדיק אמת, כי סגולת תוכחתם של הצדיקים להמתיק מעל האדם את כל הדינים שנגזרו עליו בשמים מחמת מעשיו הרעים, ולהמשיך עליו שפע של ישועה ורחמים.

ובשכר מעשהו של פינחס, זכה בכהונה הוא וזרעו אחריו, כמו שכתוב: "והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם" (פס' יג), ואף על פי שכבר ניתנה הכהונה לזרעו של אהרן, ופינחס הרי היה מזרעו של אהרן, בכל זאת היא לא ניתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עימו, ולתולדותיהם שיולידו אחר משיחתם והלאה, אבל פינחס שנולד קודם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהונה עד שעשה מעשה זה (רש"י). וכן אמרו חז"ל "ירמיזל וגרהש דע סחניפ ונהתנ אל" (ב, אק סיחבז).

ולכאורה הרי דרכו של הקב"ה לשלם לאדם שכר בדומה למעשה הטוב שעשה בבחינת 'מידה כנגד מידה', ומהו אם כן הקשר בין מעשה פינחס - שדקר את זימרי מתוך קינאתו לה', לבין שכרו - שזכה לכהונת עולם?

אך הענין הוא, לפי שסיבות רבות עמדו בדרכו של פינחס למונעו ממעשה זה, הן מצד הסכנה שבדבר, שמא כשיראו בני שבט שמעון שהרג את נשיאם יקומו עליו ויהרגוהו, והן מצד מה שיושפל ויזולזל כבודו אחר עשותו מעשה כזה.

אולם פינחס לא התחשב בשום סיבה שבעולם, וכל מה שעמד לנגד עיניו היה רק כבודו של השי"ת, ולכן גם הקב"ה נהג עימו בדרך של מידה כנגד מידה, ואף על פי שלא היה ראוי מצד הדין לכהונה, שהרי נולד קודם משיחתו של אהרן ובניו לכהונה, ואף הוא לא נמשח בעצמו, בכל זאת לא התחשב הקב"ה בכל אלו, אלא דאג לכבודו של פינחס ופיארו ועיטרו בעטרת הכהונה.

